

Billedprojekter for skoleklasser

“For at møde gruppen af elever, skal du som underviser være forberedt til tænderne, men ikke have planlagt alt. Først der kan det intuitive og innovative træde frem”

Billedskolen i Tvillingehallen tilbyder hvert år en bred vifte af forskellige billedprojekter til alle folkeskoler og specialskoler i København. Projekterne henvender sig til alle klassetrin, med projekter der har fokus på forskellige tilgange til billedfaget som et visuelt/æstetisk dannelsesfag, med rum for udvikling af kreative kompetencer og virkelyst, hvor det at være skabende, er helt centralt.

Udover at give eleverne kvalificeret undervisning som et supplement til deres billedkunstundervisning i skolen, er Billedskolen, gennem billedprojekterne, med til at give de lærere der deltager med deres klasse i projekt, inspiration til deres egen undervisning.

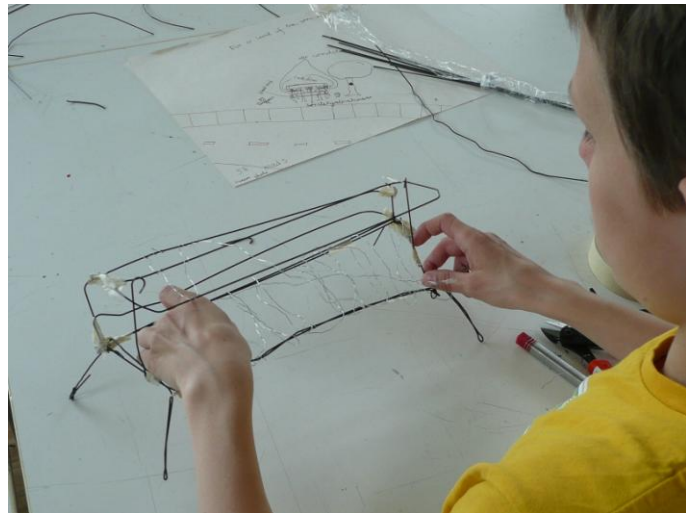
- A. Overordnet målsætning**
- B. Underliggende målsætning**
- C. Billedprojekterne i praksis**
- D. Fakta om billedprojekterne**

Overordnet målsætning

1. At tilbyde et kvalificeret undervisningstilbud til alle skoler og specialskoler i Københavns Kommune. Tilbud der målrettes de forskellige klassetrin i et omfang således, at det er principielt muligt for *alle klasse*, at have besøgt Billedskolen mindst en gang i løbet af elevernes skoletid.

2. At tilbyde en bred palet af projekter, der tager sit afsæt i billedkunstens verden, i kulturens verden generelt, eller i børnenes personlige fortællinger. Billedprojekter som undersøger og afsøger temaer, visuelle udtryksformer og æstetiske processer på billedfagets egne præmisser eller i sammenhænge, der inddrager og udfordrer en tværfaglig arbejdsform, hvor billedfaget samarbejder med andre fagligheder.

Billedprojekterne sigter mod at give børn og unge muligheder for at kommentere og reflektere over deres eget og andres liv, ud fra ideen om, at vi arbejder med billedet som en erkendelses- og kommunikationsform på linje med den sproglige. Vi tænker den faglige dimension ind i et multivers, hvor der ikke nødvendigvis er givet et svar på et spørgsmål og hvor mangfoldighed er et potentiale og et grundvilkår, i arbejdet med æstetiske processer og visuelle udtryk.

I tilrettelæggelsen af billedprojekterne arbejder vi særligt ud fra følgende overordnede rammer, tematikker og sammenhænge:

Vi veksler mellem gentagelsesprojekter – gode afprøvede projekter der kræver færre ressourcer - og nye projekter, hvor nye ideer og tiltag afprøves og hvor halvårstemaer, temaer omkring os, lærerønsker, samarbejdspartnernes input, m.m. spiller en afgørende rolle og hvor fagets muligheder synliggøres, udfordres og udvikles.

Nogle af de forskellige kriterier og overskrifter for udarbejdelse af billedprojekterne nævnes her:

Kulturarvsprojekter: Gennem billedarbejde tilegner eleverne sig viden om udvalgte dele af vores fælles kultur. Det være sig den samtidige kultur, som de selv er en del af, men også den kultur vi bygger på og refererer til i en historisk kontekst. Kendskab til genrer, stilarter og udtryksformer skifter gennem de forskellige perioder i kultur- og kunsthistorien og er en væsentlig del af, hvad man kunne kalde det *kompetenceberedskab*, som kan være med til at udvide elevernes begreb om verden på flere planer.

Debat om fælles værdier, og *viden* om udviklingen af vores fælles historie, som den kommer til udtryk gennem kulturen; i kunsten, arkitekturen, litteraturen osv. er vigtig i denne sammenhæng.

Temaprojekter: At arbejde med en tematisk tilgang til billedarbejde, er muligheden for at zoome ind på dele af virkeligheden, perspektivere og måske problematisere et særligt område, inden for et emne; *Kærlighed* – jalousi, hvordan føles det og hvordan ser det ud? *Fællesskab* – at være udenfor, *Livet og døden* – hvad er et godt liv? Osv.

En tematisk tilgang i billedarbejde, er med til at give form og retning for såvel indhold som udtryk og valg af medie. Her må man gøre sig overvejelser om, hvordan et eventuelt budskab bliver formidlet eksakt og hvordan oplevelsen bliver vedkommende for modtageren/betragteren?

Arkitekturprojekter og Designprojekter: Arkitektur og design er beslægtede områder i vores kultur. Begge steder er mennesket tilstede med kroppen som omdrejningspunkt og der ligger et fantastisk potentiale for billedarbejde til rådighed i dette "katalog". Det gælder både, når vi taler om formsprog, om anvendelse af materialer, om filosofi – æstetik og etik, men også når vi taler om de processer og tankemønstre, der finder vej, eller viser vej, indenfor arkitektur og design.

Udsmykningsprojekter: Direkte i forlængelse af at vi anser billedkunstoffaget som et kommunikerende fag, har vi valgt at tillægge enkelte billedprojekter status af udsmykningsprojekter. De værker som eleverne skaber i disse projekter, er tænkt til at indgå som udsmykning på elevernes egen skole. Elevernes egne billedværker kan være med til at sætte præg på *deres eget sted*, til glæde for dem selv og deres kammerater på skolen. Det giver umiddelbar mening til det skabende arbejde og interagerer med elevernes hverdag, så det også samtidig giver mulighed for at eleverne får øje på stedet (skolen) på en ny måde; med en vis mulig stolthed, respekt og følelse af (med)-ejerskab.

Med udsmykningsprojekter bliver den skabende proces et demokratisk anliggende.

Digitale projekter: I takt med at en større og større del af vores virkelighed og hverdag digitaliseres og anvendes i stor set alle relationelle sammenhænge, bliver det mere interessant og oplagt at inddrage digitale medier og billedformer; film- video-, og foto, i elevernes billedarbejde. Billeder fylder meget på den digitale arena og i elevernes eget liv og det er her de i virkeligheden er på hjemmebane og er vant til at udtrykke sig, kommunikere og hente deres viden og væsentlige dele af deres referencer til virkeligheden.

Metodik- og materialeprojekter: Enkelte projekter tager deres afsæt i kendskab til særlige materiale, metoder og teknikker. Det kan være et akvarellprojekt, et tegneprojekt, et grafikprojekt e.a. I den type projekter er vægten lagt på det formelle og på at eleverne tilegner sig praktiske erfaringer med eksempelvis værktøj og materialer.

Tværfaglige projekter: Det at se billedfaget i sammenhænge med andre fagligheder, åbner op for muligheden for at anskue tilværelsen ud fra en kompleksitet af forståelser og erfaringsrum, der kendetegner vores nutidige hverdag og krydser ind over hinanden.

Det er vigtigt at lade forskellige fagligheder gå i dialog med hinanden og supplere hinanden, når der skal udvikles nye ideer og skabes ny erkendelse. At arbejde med billeder refererer på alle niveauer til os som fysiske og som reflekterende individer. Derfor er det oplagt at filosofi, religion, naturvidenskab, matematik, samfundsvidenskab, musik, drama o.a. bliver områder, hvor billedfaget bidrager og videns formidles, undersøges og blander sig, på tværs af fag, som eleverne bla. kender det fra skoleskemaet.

Underliggende målsætning

Fordybelse i processen

For alle billedprojekter gælder, at den ramme som lægges ud, kan invitere til fordybelse og indlevelse i forløbet. I det enkelte projekt er målet, at opgaven stilles, således at eleverne kan opleve, at de, med den tid de bruger og når de gør sig umage, kan nå et færdigt og afsluttet produkt, eller at have været igennem et forløb, en proces, hvor nye erfaringer har åbenbaret sig for dem. For at kunne nå dertil, er de fleste projekter på en varighed af 3 sammenhængende dage fra kl. 9.00 -13.00.

Fordybelse kræver i mange projekter arbejdsro, i andre er der tale om, at en vis dynamik leder eleverne ind i processen. Når det lykkes oplever eleverne i bedste fald den kreative proces som et flow, som en tilstand.

Inkludering i projekterne

De elever der deltager i billedprojekterne, har i sagens natur vidt forskellige forudsætninger og er forskelligt motiverede for at arbejde med billedkunst. Derfor er det et vigtigt udgangspunkt for billedprojekterne at de kan rumme alle, at *alle kan være med*. Forudsætningen er ikke at eleverne skal være dygtige til at tegne eller male, men opleve, at det at arbejde med billeder, er et greb i en værktøjskasse af mulige udsagn og måder og metoder, til at kunne udtrykke sig og give noget fra sig, sætte spor. Ofte starter vi netop der, hvor det handler om spor. Aftryk der ikke nødvendigvis giver mening lige nu,

men bygger op til en sammenhæng; skitsere, lege med materialer, eksperimenter, modellere, forsøge, afprøve – sproget skaber hvad der forventes, nemlig i første omgang blot, at eleverne er *med på legen*. Det at projekterne har en enkel og for eleverne tydelig form, er vigtigt. Tydelighed er et gennemgående tema i projekterne og på Billedskolen i det hele taget. I billedprojekterne betyder det, at eleverne kender til: dagens program, hvordan de kommer i gang og igennem den enkelte opgave, materiale- og redskabsbrug, osv.

Ved bla. at dele hele forløbet op i overskuelige elementer, får eleverne overblik og overskud, ved, så at sige, at *flytter et ben af gangen*.

Det er ligeledes vigtigt at eleverne oplever at det er muligt at stille spørgsmål. Det er vigtigt at høre eleverne og at betragte læringsrummet som et trygt sted med plads til *dialog og samtale*. Tryghed betyder noget når man kommer til et nyt sted og skal arbejde med kreative processer. Bla. derfor i talesætte vi også, at eleverne møder professionelle *kunstnere*, der nok skal få guidet dem igennem hele forløbet.

Differentiering i projekterne

At eleverne har forskellige kompetencer og styrker kommer ofte til udtryk i projekterne og det er et væsentligt aspekt i det enkelte projekt, at have øje for netop dette. Det er ikke sjældent, at en elev der ikke nødvendigvis *løser en opgave* på den mest oplagte og ligefremme måde, kan opleve, at der i arbejdet med billeder, er plads til en anderledes og måske skæv måde, at komme frem til et resultat på. At der ikke findes et svar, en særlig rigtig måde, giver plads til at forskellige kompetencer eller temperamenter kommer til udtryk. Det er en af de oplagte faglige fordele, som kendetegner de æstetiske og kreative fag, eller den kreative faglighed, som findes i alle fag, men dog er særligt meget tilstede indenfor billedfaget. Billedprojekterne har derfor en indbygget fleksibel struktur, der gør, at man kan arbejde med forskellige forventninger til eleverne, hvilket er det bedste udgangspunkt for at kunne rumme dem og se dem. Ingen bliver dog mødt *uden*, at der er forventninger til dem!

En del af billedprojekterne har samarbejdsformen som den foretrukne arbejdsform. Her inviteres til at alle bidrager med hver deres erfaringer og kunnen. Det kan være en fordel at Billedskolens undervisere ikke kender klassen på forhånd og derfor møder dem fordomsfrit. Nye grupperinger opstår og måske skal man arbejde sammen med andre end man plejer, hvilket kan være både frisættende og udfordrende.

Eksperimenter og leg

Det kan ofte i billedprocesserne, være helt afgørende for graden af erkendelse og tilegnelse af nye færdigheder, at muligheden for at eksperimenter er til stede. Vi kalder ofte denne fase for "legefase", ikke fordi den er useriøs, tværtimod, men fordi det er betydningsfuldt, at turde give slip, tænke frit, afprøve og øve sig.

Fortællinger og synlighed

I mange af billedprojekterne forsøger vi at give plads for elevernes fortællinger og det de har på hjerte. I mange tilfælde er der tale om personlige fortællinger og eleverne kan opleve, at de gennem det billedskabende arbejde, får mulighed for at udtrykke sig på en anden måde, måske på en stærkere måde, end når de eksempelvis skriver eller taler. Billedprocesser kan også være lidt hudløse og det kan kræve mod og dristighed at frembringe resultater der har betydning.

Vi mener at det er vigtigt at der gives plads for dette og forsøger derfor at inddrage dette element i nogle af projekterne, fordi eleverne også gerne vil ses og vil spejle sig i egne udsagn, hvilket de så kan få mulighed for her.

Værkstedet, regler, forventninger og rummet som aktør

I billedprojekter kommer eleverne på besøg på Billedskolen. Vi tager imod dem som gæster, byder velkommen og ridser reglerne op, sammen med forudsætningerne for, at det projekt de skal deltage i bliver en succes. Det betyder bla. at vi får italesat *deres position* som gæster og vores *positive forventninger* til dem.

På samme tid er husets arkitektur og karakter med til at skabe en stemning og i bedste fald en ydmyghed, fordi det har karakter, historie og en vis harmonisk skønhed, der taler til folk med alt andet end ligegyldighed. Huset vil noget og vi vil noget, med eleverne.

I værkstedet er der, ligesom i resten af huset, visse omgangsformer, noget man bør gøre og visse ting man bare ikke gør. At være præcis med det overfor eleverne, betyder at man i en vis udstrækning fritager dem for ansvar ved at give dem retning, *så de ikke behøver at fare vild først*, kunne man fristes til at sige.

Billedsamtale med eleverne: Billedsamtalet er vigtig både undervejs i forløbet og som afrunding på projektet.

Undervejs kan man spørge til hvilken vej eleverne vil og man kan vise dem hvordan de selv producerer gode ideer og løsninger, hvor de kan inspirere hinanden. Man må gerne låne ideer fra hinanden, ligesom vi hele tiden gør det i andre sammenhænge. Inspiration og vidensdeling er afgørende for at der kan finde en udvikling sted og *genveje er ikke altid snyd!*

I den afrundende samtale gives der mulighed for at eleverne kan reflektere over egen indsats og fortælle hvad de har lært undervejs.

Billedprojekterne i praksis

Projektet undfanges og tilrettelægges i samarbejde med de undervisere der er tilknyttet billedskolen, evt. i samarbejde med ekstern partner:

Projekterne planlægges ud fra følgende enkle spørgsmål:

- Hvorfor er det interessant at arbejde med? Tematik, teknik/udtryk, metode, kulturarv, (tvær-)fagligt etc. Hvad er på spil i projektet?
- Hvad skal der arbejdes med – hvordan, hvorfor og hvad skal eleverne have ud af det? Nye kompetencer, færdigheder, materialekendskab og kendskab til forskellige udtryksformer. Udvikling af eget billedsprog, kendskab til kultur og kulturarv, refleksion over mellem menneskelige forhold, mm.

Den undervisning der foregår på eftermiddagsholdene kan være direkte inspiration for nye billedprojekter for skoleklasser og kan fungere som afprøvning af nye metoder.

På samme måde kan udstillinger i byen og samarbejde med andre kulturinstitutioner være afsæt for udvikling af projekter. Den synergi der opstår gennem samarbejdet er med til at kvalificere Billedskolens projekter; når særlig viden og særligt indhold medtænkes i billedarbejdet, åbner det op for nye tilgange, perspektiver og mulige veje.

Vi udvikler og afholder projekter i samarbejde med byens mange museer, med Københavns Musikskole, Teaterbutikken, Folkekirkens Skoletjeneste, Fantasy Design, Index, DAC, Designmuseet, Skramloteket, Danmarks akvarium, Folkeskolerne, Copenhagen Kids, m.fl.

Fakta om billedprojekterne

Billedprojekterne i tal:

Billedskolen tilbyder hvert år omkring 65 projekter af 3 dages varighed til omkring 1500 elever.

Tilbud om projekterne udsendes en gang årligt. De bliver synlige for lærerne ude på skolerne ved at vi sender materiale ud til skolerne og reklamere for projekterne på Billedskolens hjemmeside, samt via vores Billedkunstlærernetværk.

Tilmelding sker på Billedskolens hjemmeside.

Fordeling af billedprojekterne:

Vi ønsker at sikre at fordelingen af projekter forbliver "demokratisk", ved fortsat at føre statistik over projekternes fordeling, mellem de skoler og klasser der søger.

Formidling af billedprojekterne:

Billedprojekterne afsluttes altid med en udstilling i Billedskolens galleri, eller på et af byens mange udstillingssteder. Vi anser det for en vigtig del af billedarbejdet, at elevernes arbejde proces/produkt kan opleves og betragtes i den sammenhæng de er tænkt og som et kvalificeret udsagn. Det er et perspektiv for alle billedprojekter, at arbejde med visuelle udtryksformer peger på en intention om at indgå en *kommunikativ kontrakt*: Det at udtrykke noget giver anderledes og megen mening, når der er en modtager og når det der får udtryk, opleves af andre – når det har et publikum.

Alle deltagende klasser og elevernes forældre, inviteres til fernisering forud for udstillingerne. Udstillingen binder sløjfe på elevernes arbejde. Her formidles både proces og produkt og efterfølgende lægges en billedserie fra projektet på Billedskolens hjemmeside, således at det er tilgængeligt som inspiration for andre.

Evalueringer og tilbagemeldinger

Gennem evalueringer og tilbagemeldinger fra de deltagende elever og lærere, ved vi at eleverne og lærerne er meget glade for at deltage i projekter på Billedskolen. Det hører vi, når vi evaluerer og runder projekterne af sammen med børnene, vi ved det fra lærernes skriftlige og mundtlige tilbagemeldinger og vi kan også se det på de mange tilmeldinger vi har, særligt, selvfølgelig, på de mindste klassetrin og på mellemtrinnet.

